

УДК 349. 3:314

Л. М. Князькова

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ, ЯКІ ЗАХИЩАЛИ СУВЕРЕНІТЕТ, НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНУ ЦІЛІСНІСТЬ УКРАЇНИ

У статті досліджено проблеми забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів. Визначено поняття внутрішньо переміщеної особи. Охарактеризовані напрями соціального забезпечення внутрішньо переміщених осіб. Проаналізовані нормативні акти, що регулюють порядок та умови надання грошової компенсації внутрішньо переміщеним особам, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення. Зроблено висновок про те, що порядок та умови, які визначають механізм надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації щодо отримання житла для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях є недосконалими і потребують доопрацювання.

Запропоновано прийняти закон, який би затвердив порядок та умови виділення субвенції для надання грошової компенсації на житло, оскільки процес підготовки законів є більш ретельний та й порядок прийняття закону вищим колегіальним органом законодавчої влади є демократичнішим ніж порядок прийняття підзаконних актів. У цьому законі запропоновано чітко визначити поняття уповноваженого органу держави і дати тлумачення цього терміну. Також пропонується нормативно врегулювати питання отримання грошової компенсації тим особам, яким вона призначена, але не була виділена у зв'язку з окупацією населеного пункту після 24 лютого 2022 року.

Ключові слова: внутрішньо переміщена особа, антитерористична операція, грошова компенсація, субвенція, право на житло.

DOI 10.34079/2226-3047-2023-13-25-76-84

Постановка проблеми та її актуальність. Після повномасштабного вторгнення Росії на територію України питання захисту прав такої категорії як внутрішньо переміщені особи набуває особливої актуальності, адже кількість таких осіб значно збільшилась. Майже сім мільйонів осіб отримали такий статус, про це повідомила в коментарі Громадському радіо віце-прем'єр-міністерка міністерка з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Ірина Верещук (Верещук, 2022).

Питання захисту прав внутрішньо переміщених осіб на протязі останніх років досліджувались представниками різних галузей права, у тому числі і права соціального забезпечення. Але незважаючи на наявність наукових робіт, присвячених окремим аспектам правового регулювання соціального захисту внутрішньо переміщених осіб, проблемними для внутрішньо переміщених осіб залишаються питання про забезпечення їх житлом, виплати неотриманих сум пенсії, працевлаштування та ін. Тому, актуальність наукової статті зумовлюється необхідністю подальшого дослідження проблем щодо соціального захисту внутрішньо переміщених осіб, удосконалення чинного законодавства України в цій сфері та практики його застосування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження тих чи інших питань соціального захисту внутрішньо переміщених осіб були зроблені такими вченими як: Ю. Артюх (Артюх, 2017), І.Басова (Басова, 2019), Дяченко А. В. (Дяченко, 2020), К. Крахмальова (Крахмальова, 2017) та ін. Але питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України залишилось поза увагою науковців.

Метою наукової статті є аналіз нормативних актів, які регулюють право внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України на грошову компенсацію для отримання житла, а також внесення теоретично обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства України та практики його застосування.

Відповідно до поставленої мети пропонується вирішити такі завдання:

– визначити категорії осіб, які мають право на отримання компенсації для придбання житла;

– проаналізувати нормативні акти, які регулюють порядок розподілу субвенції на виплату грошової компенсації для отримання житлових приміщень внутрішньо переміщеним особам, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і які потребують поліпшення житлових умов;

– дослідити практику виділення субвенції на виплату грошової компенсації для отримання житлових приміщень ;

– сформулювати теоретично обґрунтовані пропозиції до чинного законодавства України щодо порядку надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації вищезазначеної категорії осіб.

Виклад основного матеріалу. Поняття внутрішньо переміщеної особи вперше за часів незалежності сформульовано в Законі України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». Так, відповідно до ст. 1 цього Закону внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру» (Закон України № 1706-VII, 2014).

Цілком погоджуємося з Басовою І. С., що таке законодавче визначення поняття внутрішньо переміщеної особи має загальний характер і лише підтверджує наявність правової категорії внутрішньо переміщеної особи. Тому авторкою сформульовано власне визначення поняття внутрішньо переміщеної особи «як фізичної особи, яка внаслідок обставин об'єктивного характеру, спричинених військовими діями, окупацією чи анексією території, надзвичайними ситуаціями природного чи техногенного характеру, змінила своє місце проживання в межах державно визнаних кордонів та набула відповідного правового статусу згідно із законодавством» (Басова, 2019, с. 38). У визначенні авторки акцентується увага на територіальних межах переміщення. Таким чином підкреслюється саме внутрішнє переміщення як правова категорія, що закріплено

у Керівних принципах ООН з питання переміщення осіб усередині країни 1998 р., однак відсутнє у нормі, закріпленої ст. 1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» (Закон України № 1706-VII, 2014).

Проблема забезпечення житлом є однією з найважливіших серед тих, що стосуються внутрішньо переміщених осіб, і, як показує міжнародний досвід, вирішуватися має диференційовано залежно від планів намірів і можливостей самих переселенців і ступеня зацікавленості самої держави.

У Грузії, наприклад, згідно указу президента 2009 року встановлено порядок передачі внутрішньо переміщеним особам у приватну власність житлової площі (за символічну ціну 1 ларі) в колективних центрах, пустих приміщеннях та нових багатоквартирних будинках (Князькова, 2022, с.132).

Гарантії права на житло громадян України закріплені у статті 47 Конституції України. Згідно якої кожен має право на житло. Держава створює умови, за яких кожен громадянин матиме змогу побудувати житло, придбати його у власність або взяти в оренду. Громадянам, які потребують соціального захисту, житло надається державою та органами місцевого самоврядування безоплатно або за доступну для них плату відповідно до закону. Крім того, відповідно до статті 48 Конституції кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає в тому числі і житло (Конституція України, 1996). Конституційне право на вільний вибір місця проживання громадян України, які вимушені були покинути свої домівки у результаті Російської агресії були порушені. Крім того, вони примусово були позбавлені житла в результаті військових дій. Правові відносини, пов'язані із захистом населення та майна від надзвичайних ситуацій врегульовані Кодексом цивільного захисту України (Кодекс цивільного захисту, 2012). Обстановка на території України в результаті військової агресії Російської Федерації проти України може класифікуватися, як воєнна надзвичайна ситуація. Окремий порядок та умови забезпечення житлом встановлений для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України (брали безпосередню участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації) затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 18.04.2018 р. № 280 (Кабінет Міністрів України, 2018). Ці порядок та умови визначають механізм надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації для отримання жилих приміщень для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів, та визнані особами з інвалідністю внаслідок війни III групи або учасниками бойових дій, та які потребують поліпшення житлових умов, включені у списки осіб, які користуються правом першочергового або позачергового одержання жилих приміщень, за місцем проживання відповідно до законодавства, і перебувають не менш як один рік на обліку в Єдиній інформаційній базі даних про внутрішньо переміщених осіб за місцем фактичного проживання в межах м. Києва або в межах однієї області згідно з відомостями Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб.

Таким чином, право на отримання грошової компенсації для придбання житла надається внутрішньо переміщеним особам при наявності таких умов:

1) якщо вони захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період

її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів;

2) визнані особами з інвалідністю внаслідок війни III групи або учасниками бойових дій;

3) потребують поліпшення житлових умов;

4) включені у списки осіб, які користуються правом першочергового або позачергового одержання жилих приміщень, за місцем проживання відповідно до законодавства за категоріями,

5) перебувають не менш як один рік на обліку в Єдиній інформаційній базі даних про внутрішньо переміщених осіб за місцем фактичного проживання в межах м. Києва або в межах однієї області згідно з відомостями Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб.

Слід відмітити, що за чотири роки дії цієї постанови було прийнято ще п'ять постанов, які вносили в неї зміни (Кабінет Міністрів України, 2019; 2020; 2021; 2022а; 2022б).

Сутність змін, внесених цими постановами, можна сформулювати таким чином: виплата грошової компенсації видається для придбання житла у прийнятих в експлуатацію житлових будинках, не враховуючи первинний та вторинний ринок; отримання грошової компенсації вищезазначеною категорією внутрішньо переміщених осіб тільки, якщо вони брали безпосередню участь в бойових діях лише до 1 червня 2018 року; проведення повноважною комісією перевірки інформації про наявність/відсутність права власності на житло на підставі інформації з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, бюро технічної інвентаризації, а також відомостей, поданих у заяві про призначення грошової компенсації; перевірка факту надання заявнику або членам сім'ї житла або виплати грошової компенсації не лише за рахунок бюджетних коштів, але й за рахунок благодійних коштів та залучених коштів суб'єктів господарювання й інших джерел. Крім того, з'явилася і нова категорія осіб, які можуть отримати грошову компенсацію, зокрема це ветерани, які у період до 23 лютого 2018 року включно у складі добровольчих формувань брали безпосередню участь в антитерористичній операції не менше ніж 30 календарних днів, у тому числі за сукупністю днів на підставі рішення міжвідомчої комісії з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій та виплати одноразової грошової допомоги, яка утворюється в Міністерстві у справах ветеранів України.

Внесення такої кількості змін за нетривалий період свідчить про недостатній рівень підготовки вказаної постанови. Тому вважаємо, що порядок та умови забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України повинні бути затверджені Законом, а не постановами. Аналіз змісту вищезазначених постанов викликає багато питань. Наприклад, Постанова Кабінету Міністрів від 29 липня 2022 р. № 851 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2018 № 280 доповнює пункт 6, абзац п'ятий таким змістом «Заяви з необхідними документами приймаються адміністраторами центру надання адміністративних послуг виключно з формуванням електронної справи, яка надсилається органу соціального захисту населення або уповноваженому органу не пізніше ніж протягом наступного робочого дня після її формування. У паперовій формі такі документи передаються органу соціального захисту населення або уповноваженому органу не рідше ніж раз на два тижні» (Кабінет Міністрів України, 2022б). Виникає питання, що слід розуміти під уповноваженим органом і який орган держави, уповноважений на здійснення таких дій. Тлумачення цього терміну повинно бути у

самому нормативному акті, інакше механізм реалізації права на житло вказаної категорії є незрозумілим. Крім того, недосконалим вбачається механізм реалізації зазначеної постанови. Наприклад, необхідною умовою для отримання грошової компенсації для отримання жилих приміщень для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України є перебування не менш як один рік на обліку в Єдиній інформаційній базі даних про внутрішньо переміщених осіб за місцем фактичного проживання в межах м. Києва або в межах однієї області згідно з відомостями Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб. Оскільки внутрішньо переміщені особи вимушені часто переїжджати в межах країни із-за відсутності власного житла на підконтрольній Україні території проживати в межах однієї області протягом року вкрай важко, тим більше після повномасштабного вторгнення Росії на територію України. Внутрішньо переміщені особи, які проживали на території Донецької області (підконтрольної Україні території) вдруге вимушені були переміститися до інших областей України і реєструватися за новим місцем фактичного проживання, адже територія, на якій вони проживали знову була окупована. Таким чином, місце фактичного проживання в межах однієї області стало неможливим по причинам, незалежним від внутрішньо переміщеної особи. Так, внутрішньо переміщені особи, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і проживали на території міста Маріуполь Донецької області були вимушені змінити місце фактичного проживання і виїхати в інші області України. Крім того, виникає питання щодо порядку отримання грошової компенсації для отримання житла для тих осіб, які приймали участь у бойових діях після 1 червня 2018 року, а подали документи й перебувають на квартирному обліку в органах місцевої влади до внесення відповідних змін. Незрозумілим є чи перебуватимуть вони й далі в черзі і чи буде на них розповсюджуватися дія Постанови Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2018 року № 280 у старій редакції, або – у редакції зі змінами внесеними Постановою Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 142. Невирішеним залишається питання щодо надання грошової компенсації внутрішньо переміщеним особам, які захищали суверенітет, незалежність, територіальну цілісність України, яким грошова компенсація призначена, але не була виділена і які перемістились в інші області у зв'язку з повномасштабним вторгненням Росії на територію України 24.02.2022. У відповідності з пунктом 6 Порядку виплати грошової компенсації для отримання житла для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України регіональні органи соціального захисту населення розподіляють субвенцію між місцевими органами соціального захисту населення відповідно до потреби в наданні грошової компенсації. Оскільки місто Маріуполь окуповано, то виникає питання до якого місцевого органу буде спрямована субвенція до потреби у наданні грошової компенсації особам, яким вона вже призначена адже органів соціального захисту міста Маріуполя не території, підконтрольній Україні не існує. І саме головне, чи зберігається право на отримання грошової компенсації, яка вже призначена внутрішньо переміщеним особам, які перемістилися в інші міста, підконтрольні Україні і зареєструвалися за новим місцем фактичного проживання. Всі ці питання потребують правового регулювання, адже мова йде про механізм реалізації права на житло, закріплений основним законом – Конституцією України..

На наш погляд ці питання повинні бути врегульовані саме законом, а не підзаконними актами. Адже питання надання виплати грошової компенсації за належні жилі приміщення для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України є важливим, тим більше, що Конституція у статті 1 проголошує, що Україна суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава (Конституція

України, 1996). У правовій державі закон має найвищу юридичну силу і всі підзаконні акти повинні прийматися у відповідності до закону.

Висновки. Виходячи із вищевикладеного, слід відзначити, що порядок та умови, які визначають механізм надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації щодо отримання житла для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів, та визнані особами з інвалідністю внаслідок війни III групи або учасниками бойових дій та які потребують поліпшення житлових умов, є недосконалим і потребує доопрацювання.

На нашу думку, необхідно прийняти Закон, який би затвердив порядок і умови виділення субвенції для надання грошової компенсації на житло. У цьому законі необхідно чітко визначити поняття уповноваженого органу держави. Крім того, треба врегулювати питання отримання грошової компенсації всім кому вона була призначена, але не була виділена у зв'язку з окупацією населеного пункту після 24 лютого 2022 року. Подальшого дослідження потребують питання працевлаштування внутрішньо переміщених осіб, а також їх інтеграція у життя громади за місцем фактичного проживання.

Бібліографічний список

- Артюх, Ю. І., 2017. *Правове регулювання соціального забезпечення вимушених переселенців*. Кандидат юридичних наук. Автореферат. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ.
- Басова, І. С., 2019. *Внутрішньо переміщена особа як суб'єкт права соціального забезпечення*. Кандидат юридичних наук. Дисертація. Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса.
- Верещук, І. Верещук повідомила, скільки в Україні ВПО [Інтерв'ю Громадському радіо]. 25 листопада 2022. Доступно: <https://hromadske.radio/news/2022/11/25/vereshchuk-povidomyla-skil-ky-v-ukraini-vpo> (дата звернення 13.12.2022).
- Дяченко, А. В., 2020. *Механізми інтеграції внутрішньо переміщених осіб в Україні*. Кандидат наук з публічного управління та адміністрування. Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України. Київ.
- Крахмальова, К. О. 2017. *Адміністративно-правове забезпечення статусу внутрішньо переміщених осіб в Україні*. Кандидат юридичних наук. Інститут держави і права ім. В. М. Корецького, Київ.
- Закон України Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб № 1706-VII, 2014. *Відомості Верховної Ради України*, № 1, Ст. 1.
- Князькова, Л. М., 2022. *Захист соціальних прав внутрішньо переміщених осіб у період військової агресії Росії проти України. Національне та міжнародне право: історія, сучасність, перспективи розвитку* : збірник матеріалів I-ї Міжнародної науково-практичної конференції до 110-річчя Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, 09–10 червня 2022 року. Вінниця, с. 132–136.
- Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України* [online] Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>> (дата звернення 10.12.2022).

- Кодекс цивільного захисту України, 2012. *Верховна Рада України* [online] Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (дата звернення 14.12.2022).
- Кабінет Міністрів України, 2018. Питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України: постанова від 18.04.2018 № 280. *Верховна Рада України* [online] Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення 13.12.2022).
- Кабінет Міністрів України, 2019. Про внесення змін до постанови Ради Міністрів УРСР і Укрпрофради від 11 грудня 1984 р. №470 та постанови Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2018р. № 280: постанова від 20.02.2019 № 225. *Верховна Рада України* [online]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225-2019-%D0%BF#n21> (дата звернення 13.12.2022).
- Кабінет Міністрів України, 2020. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2018 р. № 280: постанова від 06.05.2020 № 351. *Верховна Рада України* [online]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/351-2020-%D0%BF#n8> (дата звернення 13.12.2022).
- Кабінет Міністрів України, 2021. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2018 р. № 280: постанова від 11.08.2021. № 844. *Верховна Рада України* [online]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/844-2021-%D0%BF#n2> (дата звернення 13.12.2022).
- Кабінет Міністрів України, 2022а. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2018 р. № 280: постанова від 23.02.2022. № 142. *Верховна Рада України* [online]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2022-%D0%BF#n2> (дата звернення 13.01.2022).
- Кабінет Міністрів України, 2022б. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2018 №280: постанова від 29 липня 2022 р. № 851 [online]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2022-%D0%BF#n2> (дата звернення 13.01.2022).

References

- Artiukh, Yu. I., 2017. *Pravove rehuliuvannia sotsialnoho zabezpechennia vymushenykh pereselentsiv [Legal regulation of social security of forced migrants]*. Kandydat yurydychnykh nauk. Avtoreferat. Kyivskiy natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka, Kyiv. (in Ukrainian).
- Basova, I. S., 2019. *Vnutrishno peremishchena osoba yak subiekt prava sotsialnoho zabezpechennia [An internally displaced person as a subject of social security law]*. Kandydat yurydychnykh nauk. Dysertatsiia. Natsionalnyi universytet «Odeska yurydychna akademiia», Odesa. (in Ukrainian).
- Vereshchuk, I. Vereshchuk povidomyla, skilky v Ukraini VPO [Interv'iu Hromadskomu radio]. 25 lystopada 2022. [Vereshchuk reported how many IDPs there are in Ukraine [Interview with Public Radio]. November 25, 2022. Available at: <https://hromadske.radio/news/2022/11/25/vereshchuk-povidomyla-skil-ky-v-ukraini-vpo> (Accessed 13.12.2022). (in Ukrainian).
- Diachenko, A.V., 2020. *Mekhanizmy intehratsii vnutrishno peremishchenykh osib v Ukraini [Mechanisms of integration of internally displaced persons in Ukraine]*. Kandydat nauk z publichnoho upravlinnia ta administruvannia. Instytut pidhotovky kadriv derzhavnoi sluzhby zainiatosti Ukrainy. Kyiv. (in Ukrainian).
- Krakhmalova, K. O. 2017. *Administratyvno-pravove zabezpechennia statusu vnutrishno peremishchenykh osib v Ukraini [Administrative and legal provision of the status of internally displaced persons in Ukraine]*. Kandydat yurydychnykh nauk. Instytut derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho, Kyiv. (in Ukrainian).

- Zakon Ukrainy Pro zabezpechennia prav i svobod vnutrishno peremishchenykh osib № 1706-VII, 2014 [Law of Ukraine On Ensuring the Rights and Freedoms of Internally Displaced Persons No. 1706-VII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, №1, St.1. (in Ukrainian).
- Kniazkova, L. M., 2022. Zakhyst sotsialnykh prav vnutrishno peremishchenykh osib u period viiskovoi ahresii Rosii proty Ukrainy [Protection of social rights of internally displaced persons during Russia's military aggression against Ukraine]. *Natsionalne ta mizhnarodne pravo: istoriia, suchasnist, perspektyvy rozvytku* : zbirnyk materialiv I–i Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii do 110-richchia Vinnytskoho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho, m. Vinnytsia, 09–10 chervnia 2022 roku. Vinnytsia, p. 132–136. (in Ukrainian).
- Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 № 254k/96-VR [Constitution of Ukraine: Law of Ukraine dated 28.06.1996 No. 254k/96-BP]. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online] Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>> (Accessed 10.12.2022). (in Ukrainian).
- Kodeks tsyvilnoho zakhystu Ukrainy [Code of Civil Protection of Ukraine], 2012. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online] Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>> (Accessed 14.12.2022). (in Ukrainian).
- Kabinet Ministriv Ukrainy, 2018. Pytannia zabezpechennia zhytloom vnutrishno peremishchenykh osib, yaki zakhyschaly nezalezhnist, suverenitet ta terytorialnu tsilisnist Ukrainy: postanova vid 18.04.2018 № 280 [The issue of providing housing for internally displaced persons who defended the independence, sovereignty, and territorial integrity of Ukraine: Resolution No. 280 of April 18, 2018]. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online] Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280-2018-%D0%BF#Text>> (Accessed 13.12.2022). (in Ukrainian).
- Kabinet Ministriv Ukrainy, 2019. Pro vnesennia zmin do postanovy Rady Ministriv URSR i Ukrprofrady vid 11 hrudnia 1984 r. №470 ta postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18 kvitnia 2018r. №280: postanova vid 20.02.2019 № 225 [On making changes to the resolution of the Council of Ministers of the Ukrainian SSR and Ukrprofrada dated December 11, 1984 No. 470 and the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated April 18, 2018. No. 280: Resolution No. 225 dated 20.02.2019]. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225-2019-%D0%BF#n21> (Accessed 13.12.2022). (in Ukrainian).
- Kabinet Ministriv Ukrainy, 2020. Pro vnesennia zmin do postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18 kvitnia 2018 r. №280: postanova vid 06.05.2020 № 351 [On making changes to the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of April 18, 2018 No. 280: resolution of 05/06/2020 No. 351]. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/351-2020-%D0%BF#n8> (Accessed 13.12.2022). (in Ukrainian).
- Kabinet Ministriv Ukrainy, 2021. Pro vnesennia zmin do postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18 kvitnia 2018 r. №280: postanova vid 11.08. 2021. № 844 [On amendments to the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated April 18, 2018 No. 280: resolution dated August 11, 2021. No. 844]. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/844-2021-%D0%BF#n2> (Accessed 13.12.2022). (in Ukrainian).
- Kabinet Ministriv Ukrainy, 2022a. Pro vnesennia zmin do postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18 kvitnia 2018 r. № 280: postanova vid 23.02.2022. № 142 [On making changes to the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated April 18, 2018 No. 280: resolution dated February 23, 2022. No. 142]. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2022-%D0%BF#n2> (Accessed 13.01.2022). (in Ukrainian).

Kabinet Ministriv Ukrainy, 2022b. Pro vnesennia zmin do postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18 kvitnia 2018 № 280: postanova vid 29 lypnia 2022 r. № 851 [On making changes to the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of April 18, 2018 No. 280: Resolution of July 29, 2022 No. 851]. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online] Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2022-%D0%BF#n2>> (Accessed 13.01.2022).

Стаття надійшла до редакції 20.02.2023

Кnyazkova L.

SOME ISSUES OF PROVISION OF HOUSING FOR INTERNALLY DISPLACED PERSONS WHO DEFENDED THE SOVEREIGNTY, INDEPENDENCE AND TERRITORIAL INTEGRITY OF UKRAINE

The article examines the problems of provision of housing for internally displaced persons who defended the independence, sovereignty and territorial integrity of Ukraine and took a direct part in the anti-terrorist operation, ensuring its conduct, being directly in the areas of the anti-terrorist operation during its conduct, in the implementation of measures to ensure national security and defence, repelling and deterring the armed aggression of the russian federation in Donetsk and Lugansk regions, ensuring their implementation, being directly in the districts and during the implementation of the specified measures. The concept of an internally displaced person is defined. The directions of social security of internally displaced persons are characterized, namely: 1) provision of housing; 2) provision of medical assistance; 3) social welfare of children in matters of education and science; 4) provision of the entire complex of social and administrative services by state bodies; 5) assistance in the return of forced migrants to their place of residence in accordance with state registration; 6) provision of social benefits and social assistance. The group of persons who have the right to receive compensation for obtaining housing is determined. The normative acts regulating the procedure and conditions for providing monetary compensation to internally displaced persons who defended the independence, sovereignty and territorial integrity of Ukraine and took a direct part in the anti-terrorist operation, ensuring its implementation, being directly in the areas of the anti-terrorist operation during its implementation were analysed. It was concluded that the order and conditions, which determine the mechanism of providing subventions from the state budget to local budgets for payment of monetary compensation for obtaining housing for internally displaced persons who defended the independence, sovereignty and territorial integrity of Ukraine and took a direct part in the anti-terrorist operation, ensuring its implementation, being directly in the areas of the anti-terrorist operation during its implementation, in the implementation of measures to ensure national security and defence, repelling and deterring the armed aggression of the russian federation in Donetsk and Lugansk regions are imperfect and need to be improved.

It is proposed to adopt a law that would approve the procedure and conditions for allocating subventions for providing monetary compensation for housing, since the process of preparing laws is more thorough, and the procedure for adopting a law by the highest collegial body of the legislative power is more democratic than the procedure for adopting by-laws. In this law, it is proposed to clearly define the concept of an authorized public authority and give an interpretation of this term. It is also proposed to normatively regulate the issue of receiving monetary compensation to those persons, whom it is intended to, but was not paid due to the occupation of their settlements after February 24th, 2022.

Key words: *internally displaced person, anti-terrorist operation, monetary compensation, subvention, right to housing.*